

ספר מי השילווח - חלק ראשון - פרשת בלק

The reason this chapter is written into the Torah is to fulfill the verse (Psalm 111:6) The power of His works he discloses to people to give them the inheritance of nations.

Because it is here that God shows Moses in a prophecy what Balak is thinking, and how afraid he is of the Jewish people. We find similarly by Rachav in the book of Joshua, when they became aware how terrified the nations were of the Jewish people, they understood that God was about to give them the land as an inheritance.

וירא בלק. הנה הענין שנכתב פ' הזאת בתורה, מחמת כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים, כי בכאן הראה הש"י למשה בנבואה מה שבלק חושב ואיך הוא ירא מישראל, וכן גבי רחב כאשר ראו כי נפל פחדם על האומות הבינו כי הש"י ינחיל להם את הארץ.

Balaam said to God, Balak, son of Tzipor King of Moab has sent for me.

It was because Balaam sat waiting and longing that someone from some nation should send for him. That is why Balak found the thought arising in his mind to send for Balaam. Because Balaam was conspiring and plotting against Israel when they were still in exile in Egypt, to uproot them from the earth as we learn in the Midrash (Exodus Rabbah 1:12) "There were three in the plot to destroy the Jewish people." When, however, Balaam saw them coming out of Egypt, and all the miracles that happened to them, he was afraid to act alone and curse them.

ויאמר בלעם אל האלקים בלק בן צפור מלך מואב שלח אלי. להיות כי בלעם היה יושב ומשתוקק שישלחו אליו מאיזה אומה, ועי"ז נתעורר בלב בלק לשלוח אליו, כי בלעם חשב מחשבות בעוד שהיו ישראל בגלות מצרים לעקור אותם מן העולם כדאיתא במדרש [שמות רבה פרשה א', י"ב] שלשה היו בעצה, אך כשראה שיצאו ממצרים ונעשה להם נסים היה מתיירא בעצמו לקללם

So he sat waiting, hoping that he would be sent for by an emissary from some nation that would give him the opportunity to ask God for permission. It is also important to note that this is the ninth verse from the beginning of the chapter, and in every ninth verse from the beginning of a chapter, there is a very profound mystery, much deeper than that which appears on the surface.

והיה יושב ומצפה שישלחו אליו מאיזו אומה, ואז יהיה לו פתחון פה לשאול בה'. וגם הפסוק הזה הוא פסוק התשיעי מהתחלת הסדרה ובכל מקום נמצא בפסוק התשיעי כוונה עמוקה מכפי שנראה לעין כל על פי פשוטו.

For there is no sorcery among Jacob, no divination in Israel...

It is now that Jacob and Israel are being told what God is working. Sorcery is stubborn, obsessive fixation about something and the refusal to let it go, and to think of other things. Divination is the opposite. If a person is doubtful about something, whether to do it or not, he will look for an omen indicating whether it is a propitious time or event. Without finding the omen he will refrain from the action. That's what divination is; an attempt to observe the way the world is flowing. Both sorcery and divination are forbidden in the wrong place and time. Which is to say, if a person knows for sure what the will of God is for him, he mustn't procrastinate and wait to see how events

are flowing on their own. His obligation is to overcome to be bold as a lion; to act with will and force. On the other hand, where a person is in doubt, then he mustn't act or force by will. He should stop and think. Look to see how events are transpiring, without interfering at all. As we find in the Talmud (Chulin 95b), Rav used to check with the ferry. What it means is that when he saw the ferryboat coming towards him, without him having to call for the ferryman, then he knew that the journey he was on was God's will. Without that omen he refused to travel.

כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל. הנה ענין נחש הוא התעקשות בדבר מבלי להסיר דבר זה מדעתו, וקסם הוא להיפך דהיינו אם הוא מסופק בדבר אם לעשותו או לא, רואה אם ילך לו כשורה וכסדר יעשה ואם לאו לא יעשה, וזהו קסם היינו לראות כפי שיתנהג מעצמו,

Both sorcery and divination are forbidden in the wrong place and time. Which is to say, if a person knows for sure what the will of God is for him, he mustn't procrastinate and wait to see how events are flowing on their own. His obligation is to overcome to be bold as a lion; to act with will and force. On the other hand, where a person is in doubt, then he mustn't act or force by will. He should stop and think. Look to see how events are transpiring, without interfering at all. As we find in the Talmud (Chulin 95b), Rav used to check with the ferry. What it means is that when he saw the ferryboat coming towards him, without him having to call for the ferryman, then he knew that the journey he was on was God's will. Without that omen he refused to travel.

ושניהם אסורים שלא במקומם הראוי להם, דהיינו באם ידע האדם בברור את רצון הש"י אסור לו לחשות בדבר ולעזוב הדבר כפי שיתנהג מעצמו, רק צריך להתגבר כארי ולעשות בתקופות, ובמקום שהאדם מסופק בדבר אסור להיות בתוקף, רק להתבונן כפי שיתנהג הדבר מעצמו בלי דעת כלל, כמו שמצינו בגמ' [חולין צ"ה:] רב בדק במברא היינו שהספינה באה לנגדו בלי שום השתדלותו, מזה הבין כי מה' הוא, ובלתי הסימן הזה לא היה נוסע.

This is the meaning of the verse

There is no sorcery in Jacob. Jacob refers to the imperfect person, someone whose heart is not always drawn after the will of God. So we find with the prophet when he is talking about the small-mindedness of the Jewish people, he calls them Jacob. As we read (Amos 7:2) "Who will support Jacob because he is small". That's why it says there is no sorcery in Jacob; when a Jewish soul is in doubt about something, it tries not to act with stubborn willpower. Instead, tries to remove the ego, the biases, and attachments and then looks to see how God is dealing with the world and then acts upon that knowledge.

ולכן כתיב ביעקב נחש, כי יעקב נקרא האדם שאינו בשלימות ועוד אין לבו נמשך אחר רצון הש"י וכמו שמצינו שהנביא בשעה שמדבר בקטנות ישראל קוראם ע"ש יעקב כמ"ש [עמוס ז' ב'] מי יקום יעקב כי קטן הוא, ולכן אמר כי לא נחש ביעקב, בשעה שהנפש מישראל מסופק בדבר לא ילך בעקשות כלל, רק יסלק כל נגיעה מעליו ויראה כמו שיתנהג הש"י כך יעשה הדבר הזה,

There is no divination in Israel means that somebody's heart is drawn completely to the will of God and has a thought come to mind. He has to know that it is God flowing through him and is not allowed to procrastinate, but has to act forcefully because if he doesn't, he is ignoring God. This was how Balaam praised the Jewish people. That each one is aware of his own character qualities and knows his own worth.

ולא קסם בישראל היינו מי שלבו נמשך אחר רצון הש"י בשלימות וכשיפול במחשבתו שום דבר רק מרצון הש"י שהשפיע לו, ואינו בהתרשלות רק עושה הדבר בתקופות כי באם לאו יעבור ח"ו על דעת הש"י, ובזה היה בלעם משבח לישראל שכל אחד מכיר את ערכו.

Now, Jacob and Israel are being told what God is doing ...

What this means is that every single moment, every human soul from the smallest to the greatest knows what God wants right now. They comprehend with understanding in their heart, that at this moment God wants that, and they don't need to use a book of rules to tell them.

כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל. היינו בכל רגע ורגע יודע כל נפש מישראל מקטן ועד גדול מה שהש"י חפץ עתה, ויבנו עפ"י בינת לבבם שעתה רצון הש"י הוא כך, ולא על פי כללים.

I will see him, but not now

Balaam said that in the present time, God's supervision of Israel is not that particular. That that is something for the future. But it's not true. That was Balaam's illusion, because he saw how much pain the world inflicts on Israel and how silent and unresponsive God is to it. But the truth is, in every generation all the time, God is saving us from their hands. And He supervises us individually for our good.

אראנו ולא עתה. כי הוא אמר שעתה אין הש"י משגיח על ישראל רק לעתיד ישגיח, וזה אינו רק לפי תפיסתו שרואה שמעקים לישראל והקב"ה שותק. אבל באמת בכל דור ודור הקב"ה מצילנו מידם ומשגיח עלינו בהשגחה פרטיות לטובתינו.

Behold, a man from the children of Israel came and drew close ... and brought the Midianite woman ...

Before the catastrophe and his punishment, Zimri is called a man of the children of Israel. Afterwards, however, he is called the Man of Israel. Because he said to Moses, "Who permitted you to marry the daughter of Jethro? You married her obviously because you saw that she had a place in the world to come. I can also see that this woman Cosbi the Midianite has a place in the world to come."

והנה איש מבני ישראל בא ויקרב וכו' המדינית וכו'. קודם העונש נקרא איש מבני ישראל אבל אח"כ נקרא איש ישראל, כי אמר בת יתרו מי התיר לך ועשית זאת מחמת שראית שיש לה חלק לעוה"ב,

About this, the verse says, "Don't give thanks for tomorrow because you don't know what today will give birth to (Proverbs 27:1)" because even if you see clearly that in the future things will be good, nevertheless you never know how God is going to act in the present.

But for Moses, whom God enlightened and who knew how God acts in the present, for him the Midianite woman was permitted. In the future, however, God will make it transparently clear that the souls of Zimri and Cozbi belong to each other at the very source as we learn in the Lurianic writings. And that is why after the event he is referred to as the Israelite Man.

אף אני ג"כ רואה שיש לה חלק לעוה"ב, וע"ז אמר הכתוב אל תתהלל ביום מחר כי לא תדע מה יולד יום [משלי כ"ז, א] כי אף שתראה כי לעתיד יהיה טוב עכ"ז לא תדע במה ינהג ה' בהווה, אבל למשה האיר הש"י איך להתנהג בהווה ע"כ היתה מותרת לו, אבל לעתיד יברר הקב"ה שזה הנפש היה שייך לו בשורשו כדאיתא בכתבי האר"י ז"ל [מאמר

פסיעותיו של אברהם אבינו], ע"כ יקרא אח"כ איש ישראל.

ספר מי השילוח - חלק שני

Now Jacob and Israel are being told what God is doing

The meaning here is as we learn in the Talmud (Berachot 17a); that “in the future the righteous will sit with crowns upon their head, enjoying the splendor of the Shechinah.” The meaning of the phrase the splendor of the Shechinah is that they will know what chapter God is busy with. This is the meaning of the phrase “what God is doing”.

כעת יאמר ליעקב לישראל מה פעל אל. הענין בזה כדאיתא בגמ' [ברכות י"ז]. שלעתיד צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנין מזיו השכינה, ופירוש מזיו השכינה שידעו באיזה פרשה השי"ת עוסק וזהו מה פעל אל,

What is going on in God's mind, so to speak. And as we learn in the Midrash, that concerning the Torah that God gave to Israel that even though in the future everyone will hear Torah directly from God, nevertheless each person will hear it from the mouth of God and will know what chapter God is busy with.

במה השי"ת עוסק וכדאיתא במדרש (תנחומא תבא) שהתורה שנתן השי"ת לישראל שאף שלעתיד יהיה הכל עתידין לשמוע תורה מפי הקב"ה אלא שכשישמעו דברי תורה מפי הקב"ה ידעו באיזה פרשה הוא עוסק.

מי השילוח - חלק ראשון - פרשת פנחס

And Pinchas b. Elazar b. Aharon the Cohen saw... And he took a spear in his hand, etc.

Now let it not enter your mind for a moment to say that Zimri was simply an adulterer, God forbid, because from an adulterer God would not make a chapter in the Torah. There is a secret hidden here.

There are ten levels of debauchery. The first level is someone who adorns himself and then makes a decision to go commit a forbidden sexual act. There, the person draws down upon himself the evil desire.

Then there are 9 other levels, and with each level the person has less and less choice and less opportunity of avioding the sin. Until we get to the 10th level, where we find someone completely unconnected to the evil desire, who protects himself from sin with all his strength, until it is impossible to protect himself to any greater degree. When such a person finds himself overwhelmed with lust and discovers that he has committed an act of debauchery, then it is obviously the will of God.

וירא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, ויקח רמח בידו וכו'. ולא יעלה ח"ו על הדעת לומר שזמרי היה נואף ח"ו כי מן הנואף לא עשה הקב"ה פרשה בתורה, אך יש סוד בדבר זה, דהנה יש יו"ד נקודות בזנות, הנקודה הא' מי שמקשט עצמו והולך במזיד לדבר עבירה היינו שהאדם בעצמו מושך עליו היצה"ר ואח"כ יש עוד ט' מדרגות, ובכל המדרגות שניטל מהאדם בחירתו ואי אפשר לו להמלט מעבירה, עד המדרגה היו"ד, היינו מי שמרחיק עצמו מן היצה"ר ושומר עצמו מן העבירה בכל כוחו עד שאין ביכולתו לשמור א"ע יותר מזה, ואז כשנתגבר יצרו עליו ועושה מעשה אז הוא בודאי רצון הש"י,

This was the case with Yehuda and Tamar. She was his soulmate. Absolute. This is what was happening here in the story, in this chapter. Zimri was someone with total custody of his desires. He made fences to protect himself from any evil inclination. So that now, when there arose in his mind the realisation that this woman was his soulmate, and since he found himself without the ability to resist his desire for her, and could not avoid acting out with her, he thought it was the will of God.

Pinchas, in the other hand, argued that Zimri still had the ability to say “no”. To remove himself from the situation, this is the meaning of the Talmud (Sanhedrin 82b), six miracles happened to Zimri on that day.

As we learn there, had Zimri suddenly separated from the woman and killed Pinchas, he would have been within his rights. Because, frankly, there was an equal balance of opinion. There was just as much cause to argue that Pinchas did what he did only because he had so much murderous rage in him, which is what most people, in fact, argued. The ruling the halacha finds in a case which is equally balanced, is called *shuda d' dainah*. Which is understood to mean that in a case where both arguments are of equal weight, the case cannot be decided on the merit of any particular evidence, then the judge has the right to find in favour of his favourite. And so, people argued, Pinchas came out of this as the victor because he was a nephew of Moses.

וכענין יהודא ותמר, ואיהי בת זוגו ממש וזה הענין היה גם כאן, כי זמרי היה באמת שומר עצמו מכל התאוות הרעות, ועתה עלתה בדעתו שהיא בת זוגו מאחר שאין בכוחו לסלק א"ע מזה המעשה ופנחס אמר להיפך שעדיין יש בכוחו לסלק עצמו מזה, וזה שמרמז הגמ' [סנהדרין פ"ב:] ו' נסים נעשו לפנחס, וכדאיתא שם אלו פירש זמרי והרגו לפנחס היה פטור, כי באמת היה כאן שקול הדעת, כי גם על פנחס היה מקום לבעה"ד לחלוק שמצוי בו מדה הנראה לעינים שהוא כעס כמו שבאמת טענו עליו זאת, והיה הדין בזה שודא דדיינא ופירש ר"ת [תוס' ב"ב ל"ה. ד"ה שודא] ע"ז שיכולת הדיין ליתן לקרוביו, ולכך יצא פנחס זכאי לפי שהיה קרוב למרבע"ה,

This is why the text tells us that the name of the Israelite man who was killed was Zimri. This was God showing Pinchas after he had acted, who exactly was his protagonist. So that Pinchas should not think he had dealt with someone in the grips of debauchery, God forbid.

Pinchas, on the other hand, was a descendant of Josef, who had been tried and tested with all manner of challenges and enticements in this very matter, Pinchas therefor could not come to terms with Zimri's act in any way at all. This is the meaning of the verse (Hosea 11:1) When Israel was a child, I loved him.

This is exactly the description of Pinchas, who judged Zimri as an adulterer without mitigating circumstances, and therefore ruled him liable to be killed by any passing zealot. And Pinchas was completely unaware of the depths and undercurrents of the case, and what was happening with Zimri, that Cozbi was his soulmate from the six days of creation – as is explained in the

Lurianic writings. So much that even Moses did not want to get involved to judge him to be killed.

וזה ושם איש ישראל המוכה, היינו שהקב"ה הראה לפנחס אחר מעשה שעשה אם מי היה המלחמה שלו, שאל יחשוב כי נואף גמור היה ח"ו, ופנחס מחמת שהיה בא מזרע יוסף שנתברר בסיגופים ונסיונות בענין זה ולכך הרע בעיניו מאד על מעשה זמרי, וע"ז נאמר [הושע י"א א'] כי נער ישראל ואוהבהו, וזה ממש ענין פנחס שהיה דן זמרי לנוואף בעלמא, ע"כ דן אותו קנאין פוגעין בו ונעלם ממנו עומק יסוד הדבר שהיה בזמרי, כי היא היתה בת זוגו מששת ימי בראשית, כמו שמבואר בכתבי האר"י ז"ל, עד שמרבע"ה לא הכניס א"ע בזה לדונו במיתה,

The result was that Pinchas in acting did so as a child might have, without any awareness of the subtleties or circumstances; operating simply with what his eyes could see, using his human judgment and nothing else. Nevertheless, God loves it and him, and agrees with him. Because to the best of his knowledge, he did a great thing in his zealotry, and offered up his life.

ונמצא שפנחס היה במעשה הזה כנער היינו שלא היה יודע עמקות הדבר רק עפ"י עיני שכל אנושי ולא יותר, ואעפ"כ הש"י אוהבו והסכים עמו, כי לפי שכלו עשה דבר גדול בקנאתו ומסר את נפשו.

God spoke to Moses, saying Pinchas b. Elazar b. Aharon the Cohen turned back my anger from the Jewish people when he was zealous on My behalf among them, and I did not destroy them etc...

In the Talmud (Sanhedrin 82b) we learn,

Even the ministering angels tried to eject Pinchas. God said to them, "Leave him alone, he is a zealot son of a zealot. A turner back of anger, son of a turner back of anger."

The reason the angels wanted to reject him is because no human being has to be zealous and jealous on God's behalf, or to avenge anything on God's behalf except if he himself is completely and utterly pure and clean in this exact characteristic. That is why God bore witness, "zealot son of zealot", meaning that Pinchas was completely pure of debauchery, free of lust and without rage.

וידבר ה' אל משה לאמר פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי וכו'. בגמ' [סנהדרין פ"ב:] אמרינן בקשו מלאכי השרת לדחפו, אמר להם הש"י הניחו לו קנא בן קנאי משיב חמה בן משיב חמה וכו' בקשו מלאכי השרת לדחפו כי אין אדם יכול לקנא ולנקום נקמת ה' לחבירו, רק באם יהיה הוא נקי במדה הזאת, ולזה העיד הש"י קנא בן קנאי וכו' הוא נקי וטהור במדה הזאת,

Then the tribes of Israel began to abuse Pinchas saying he had acted out of hatred for Zimri. To which God responded, "When he was jealous on My behalf among them" meaning that his zealotry sprang out of his tremendous love for other Jews; this is what the phrase "among them" suggests.

התחילו השבטים מבזין אותו כי אמרו כי היה עושה זאת מחמת שנאתו לזמרי והשיב הש"י בקנאו את קנאתי בתוכם, פי' שקנאתו היתה מחמת גודל אהבתו לישראל וזה מרמז תיבת בתוכם.

Therefore tell him: "Behold, I make a covenant of peace with him."

Moses would not have been the right one to be zealous, because in Moses' tremendous light, he would have punished Zimri all the way, including his soul. But Pinchas, wise but young, only punished Zimri's physical body. That is the reason he merited a covenant of peace with God.

לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום. משה לא היה ראוי לקנאות כי באורו הגדול היה מעניש אותו עם הנפש, אבל פנחס חכים ויניק לא ענשו רק בגוף, ועי"ז ראוי ליתן לו את בריתי שלום.

Because they attack you with their conspiracies...

Because the truth is that the heart of a Jew is clean and cleansed of any desire but to follow the will of God. The reason that sometimes there comes into the Jewish heart a desire to do something against the will of God, springs not from themselves but out of the desire of the nations. Because the nations are filled with all sorts of desires and lusts, even the desire for bad. The power of their desire resonates inside the Jewish heart, too. This is the meaning of the phrase in the text, **They attack you with their conspiracies...** Meaning because they have bad thoughts, you find yourself under attack by those same thoughts. When the nations disappear, then the Jewish heart will be connected and bound to God without any deviation.

כי צוררים הם לכם בנכליהם. כי באמת לב ישראל מנוקה מכל סיג ופסולת ולא ימשך להטות מרצון הקב"ה, אך מה שבא לישראל דברים שהם נגד רצון הש"י אינו מצדם רק מכח האומות ובא להם, כי האומות מלאים חמדות ותאוות רעות ומכחם יבא גם בלב ישראל, וזה שאמר הכתוב כי צוררים הם לכם בנכליהם, היינו ע"י מחשבתם הרע יצירו גם לכם, וכאשר יאבדו האומות אז יהיה לב ישראל מקושר בהש"י מבלי שום נטיה.

Moses brought their case before God.

We learn in the Midrash (Numbers Rabbah 21:13) that their case came before the local magistrates, before the higher courts and the supreme court, and that they were all afraid to rule in the matter. Even Moses himself was afraid to rule, which is why he brought the case before God. The reason for this is as follows: the case involving the man who had gathered sticks on the sabbath was a sin against Moses, as we learn in the Zohar (Vol III p 205b) that Moses' gift is the Sabbath. As we say in the liturgy, Moses rejoices in his portion. Tzelafchod, the man who was put to death for breaking the sabbath, actually desecrated the second shabbes the Jews ever celebrated.

ויקרב משה משפטן לפני ה'. איתא במדרש [רבה פרשה כ"א י"ג] שהקריבו לפני שרי עשרות ולפני שרי מאות וכלם יראו לשפוט בדבר הזה וגם משרע"ה ירא עד שהקריבו את משפטן לפני ה'. והענין בזה כי חטא מקושר היה שחטא נגד משרע"ה כדאיתא בזוה"ק [במדבר ר"ה:]: כי חלק מרע"ה היה שבת כמ"ש ישמח משה במתנת חלקו, וצלפחד לא קיים את השבת בשבת השני שנצטוו ישראל

If the Jewish people had observed that second Sabbath, it would have become apparent and obvious to the eyes of every Jew, the deepest meanings of the Sabbath. Every Jew would then have been at the level of Moses.

The result of the sin of Tzelafchod who desecrated that second shabbes, is that this light was removed and hidden from the Jewish people and this is why Moses was in doubt as to whether he

could simply forgive and overlook the transgression against him, or not. Because when it comes to a personal affront, a scholar may not forgive as we learn in the Talmud (Yoma 23a), it is only a financial injury that he is obliged to overlook. It is a mitzvah to forgive, as we learn in the Talmud (Rosh Hashonah 17a) “whoever overlooks injuries to himself is forgiven all his sins.”

ובאם היו מקיימים מצות שבת בשבת השני, היה אז תיכף ניכר לעין כל ישראל מדרגות השבת שהוא מדרגות מרע"ה, וע"י חטא צלפחד שעבר על שבת השני נסתם האור הזה מישראל, ועי"ז היה מרע"ה מסופק אם יכול לעבור על מדותיו או לא, כי בצערא דגופא אסור לת"ח לעבור על מדותיו [יומא כ"ג.] ובצערא דממונא מצוה לעבור על מדותיו, כדאיתא בגמ' [ראש השנה י"ז.] כל העובר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו,

The reason is that monetary injury only really insists in this world and it is an injury that can be repaired, but a personal affront is something that leaves an impression forever. That's why Moses was in doubt as to whether Tzelafchod's desecration of the sabbath was to be classed as a monetary injury or a personal affront, depending on whether God was going to make reparation and reveal to the Jewish people the real meaning of Shabbes, (in which case it was not going to be lost, but merely temporarily disabled) or whether Tzelofchod's injury of the Sabbath was permanent. For how many Jews are there, who, had they only known the real meaning and tremendous preciousness of shabbes, would have worshipped God with all their might? This is why none of the judges felt it in their power to rule in the case, because they were afraid to further insult Moses. So God answered them and Moses, since the light of the shabbes has only been hidden for the time being it is no more than a monetary injury which he is encouraged to forgive.

והענין כי צערא דממונא אינו רק בעוה"ז והוא דבר שיכול להחזיר לו, וצערא דגופא הוא דבר שנשאר רושם לעד, ולכן היה מסופק אם זה המעשה צערא דממונא שלעתיד יחזיר הקב"ה זה האור לישראל ויתראה לעין כל ישראל טוב מעלות השבת ולא נאבד הדבר הזה מאתם רק לזמן, או הוא צערא דגופא כי כמה נפשות מישראל האם היו יודעים עומק יקרות השבת היו עובדים את ה' ביתר שאת, והיה מסופק בזה, ע"כ לא יכלו שום אחד מהדיינים לשפוט את הדבר הזה כי יראו פן יפגעו בכבודו של מרע"ה, והשיב הש"י למרע"ה מאחר שלא נסתם האור של שבת רק לזמן, אינו נקרא רק צערא דממונא ויכול למחול.
